

Základy bazální stimulace

Simona Kolaříková

Bazální stimulace (BS)

- Je vědecký pedagogicko- ošetrovatelský koncept podporující **vnímání, pohyb a komunikaci.**
- BS podporuje vývoj u lidí, kteří jsou krátkodobě či dlouhodobě omezeni v komunikaci, vnímání či pohybu. Ztráta schopnosti pohybu a nedostatek podnětů z okolního světa vede k **senzomotorické deprivaci** a k následné nedostatečné vlastní organizaci neuronální sítě.

Bazální stimulace

- Autorem konceptu je profesor Dr. Andreas Fröhlich, speciální pedagog. Od r. 1970 pracoval s těžce smyslově a tělesně postiženými dětmi.
- Do ošetrovatelské péče přenesla koncept Prof. Christel Bienstein, původně zdravotní sestra.
- V ČR se s BS pracuje od r. 2003. Propagátorkou BS v ČR je PhDr. Karolína Maloň Friedlová, PhD. V r. 2005 založen Institut bazální stimulace [https://
www.bazalni-stimulace.cz](https://www.bazalni-stimulace.cz).

Pro koho je určený kurz BS?

- zdravotní sestry
- ošetřovatele
- sociální pracovníce
- lékaře
- fyzioterapeuty
- ergoterapeuty
- logopedy
- pedagogy

Pro koho je vhodná bazální stimulace?

- neonatologická péče (předčasně narozené děti)
- žáci a děti se speciálními vzdělávacími potřebami
- hospice
- nemocnice
- LDN, domovy důchodců
- klienti dezorientovaní, dlouhodobě upoutaní na lůžko, ztráta hybnosti a komunikace, poruchy smyslové

Koncept bazální stimulace podporuje:

- stimulaci vlastního těla
- rozvoj vlastní identity
- umožnění vnímání okolního světa
- umožnění navázání komunikace se svým okolím
- podpora orientace v prostoru a čase
- lokomoční schopnosti
- zlepšení funkce organismu
- psychomotorický vývoj člověka
- respekt autonomie člověka
- důstojné prožívání
- zvýšit kvalitu života

INICIÁLNÍ DOTEK

- Ošetřující personál zvolí dle biografické anamnézy nejvhodnější místo na těle
- Iniciální dotek by měl být pevný, zřetelný a nemocného informuje o počátku a ukončení naší přítomnosti či činnosti s jeho tělem.
- Iniciální dotek je podpořen verbálně-tzv. slovo předchází doteku-prevence úleku.

Iniciální dotek

Vhodná místa pro iniciální dotek:

- **Paže**
- **Rameno**
- **Hřbet ruky**

Úkol pro Vás:

Zodpovězte si jen pro SEBE na tyto otázky:

- **Jaký způsob doteků je Vám příjemný nebo nepříjemný?**
- **Jakou roli hrají doteky ve Vašem životě?**
- **Kde na těle jsou Vám doteky příjemné? Odlište doteky od partnera, rodičů, kamarádů, cizích osob.**

Biografická anamnéza

- Předpokladem kvalitní a účinné stimulace vnímání je získání kvalitní autobiografické anamnézy pomocí **dotazníku**. Důležitá je pro vznik anamnézy spolupráce s rodinou.

Biografická anamnéza

Ptáme se na:

- **Sociální situace, zaměstnání, záliby**
- **Jaký je typ (klidný, živý, potřebuje kolem sebe dění)**
- **Jak slyší?**
- **Jak vidí? Potřebuje brýle?**
- **Denní rytmus**
- **Pravák/ Levák**
- **Doteky- které má rád?**
- **Jak spí, poloha, přikrývky, polštáře?**
- **Jak si čistí zuby, jak se holí?**

Biografická anamnéza

Ptáme se na:

- **Co jí rád/ nerad?**
- **Co pije rád/ nerad?**
- **Které zvuky poslouchá rád (rádio, televize, příroda, hudba....)**
- **Upřednostňuje některé materiály?**
- **Oblíbené vůně**
- **Co dělá, když má bolesti?**
- **Co dělá,, aby se cítil dobře? (Klid, káva, cvičení, procházka, malba....)**
- **Důležité zážitky v poslední době**

Základní techniky konceptu BS

- Somatická stimulace
- Vestibulární stimulace
- Vibrační stimulace

SOMATICKÁ STIMULACE

- Základem je somatické vnímání, které nám poskytuje vjemy z povrchu těla a vnitřního prostředí organismu.
- Je zajišťována prostřednictvím **kvalitních doteků**- netraumatizující, pacient by z nich neměl cítit strach a nejistotu, ale naopak by měly být **klidné**, prováděné **celou plochou ruky** a s určitým **stálým tlakem**.

Možnosti somatické stimulace:

- **Zklidňující/ stimulující koupel**
- **Masáže- s olejem**
- **Iniciální dotek**
- **Polohování s ohraničením těla (kuličkové pomůcky)**

SOMATICKÁ STIMULACE

- Poloha tzv. mumie

VESTIBULÁRNÍ STIMULACE

- Zdravý člověk se neustále pohybuje, mění své polohy v důsledku různých činností vykonávaných během dne. Vnitřní sluchový orgán s rovnovážným ústrojím tak získává stálý přísun podnětů, které může zpracovávat.
- Cílem této stimulace je podpora vnímání rovnováhy, orientace, vnímání polohy a pohybu těla.
- Využíváme otáčivé pohyby hlavy, houpací pohyby v lůžku
- Houpačky, houpací sítě, houpací křeslo

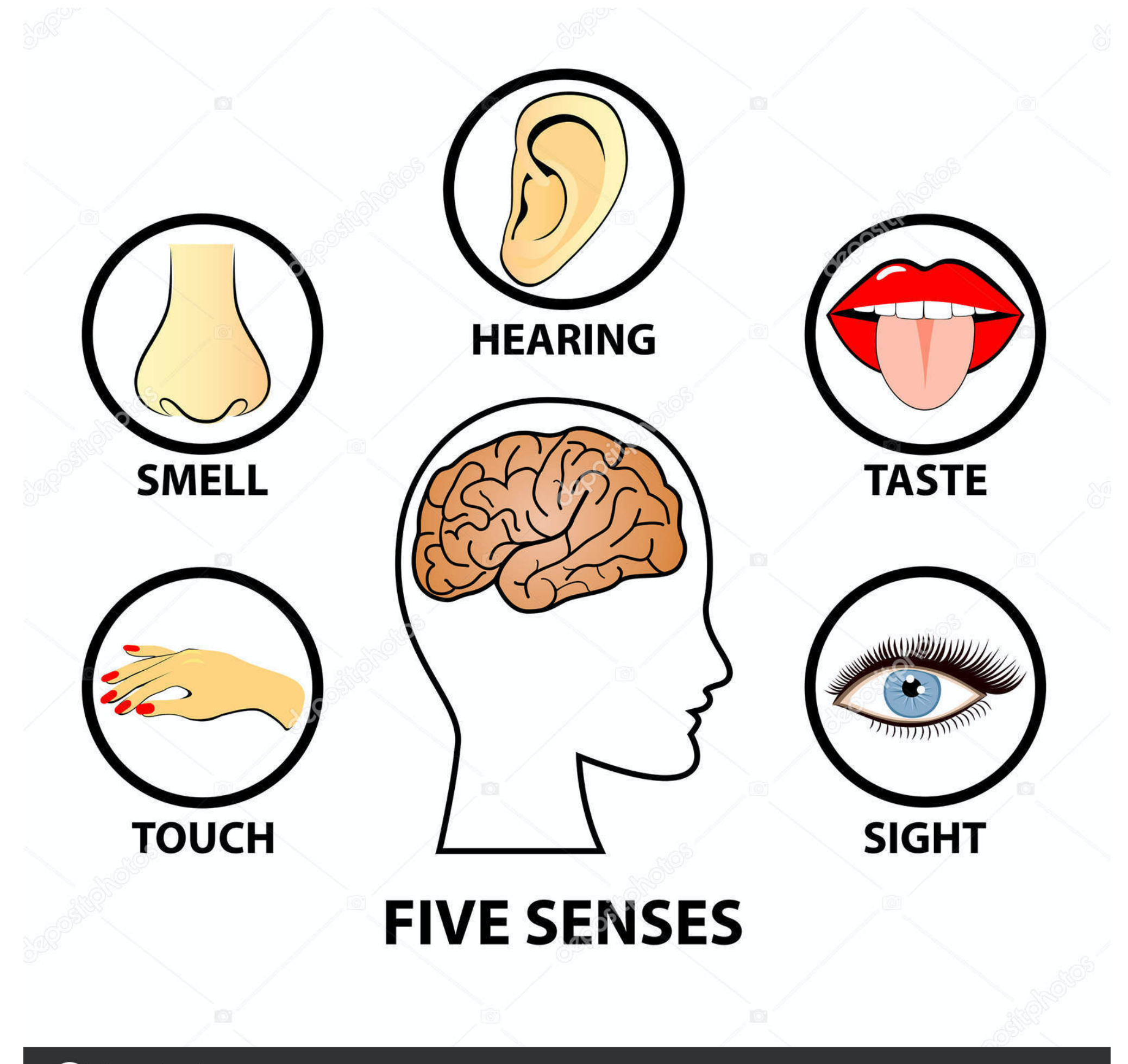
VIBRAČNÍ STIMULACE

- Poskytuje vnímání vibrací od periferie dovnitř těla. Umožňuje pocítit tělesnou hloubku, tělo, jeho vnitřní stabilitu a tělesné hranice.
- Vibrace mobilu
- Hlas
- Vibrační hračky
- Vibrace rukou

Nástavbové techniky konceptu BS

- Čichová stimulace
- Zraková stimulace
- Sluchová stimulace
- Taktilní/ haptická stimulace
- Chuťová stimulace

ČICHOVÁ STIMULACE

- Čichová nabídka dle oblíbených vůní, vychází se z individuality klienta/ dítěte.
- Vůně lesa, koření, jídla
- Oblíbený parfém, holící pěna, toaletní voda
- Sprchový gel, denní krém...

ZRAKOVÁ STIMULACE

- Fotky rodiny a přátel, oblíbeného místa
- Barevné obrázky
- Televize
- U dětí závěsné mobily nad postýlku, barevné hračky, dostatek světelných podnětů
- Barevné prádlo, vlastní oblečení z domova

SLUCHOVÁ STIMULACE

- Oblíbený zpěvák, hudební skupina
- Hlas rodiny, přátel
- Poslech rádia
- Stimulace různými zvuky z denního života (zvonek, klavír, klíče, zvuky přírody, zvířat...)

TAKTILNÍ/ HAPTICKÁ STIMULACE

- Používáme oblíbené předměty nebo ty, s kterými klient/ pacient pracovali
- Hračky
- Hrníčky
- Polštáře
- Přírodniny, peříčka...
- Různé materiály- bavlna, kožešina, samet, kartáček, kůže....
- Teplo, chlad

CHUŤOVÁ STIMULACE

- Oblíbené jídlo (gumídci, chipsy, čokoláda....)
- Cucací váčky
- Oblíbené pití (káva.....)

Zdroj literatury

1. <https://www.bazalni-stimulace.cz/o-bazalni-stimulaci/>
2. <https://www.fnbrno.cz/vademecum-bazalni-stimulace/f540>
3. <http://www.hamzova-lecebna.cz/cz/p/vyuziti-konceptu-bazalni-stimulace/>
4. FRIEDLOVÁ, K. *Skriptum pro základní kurz Bazální stimulace v ošetrovatelské péči*. 2003. Frýdek-Místek: INSTITUT Bazální stimulace.